Chovatel/chovatelka včel (kód: 41-035-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo zemědělství
Skupina oborů: Zemědělství a lesnictví (kód: 41)
Týká se povolání: Chovatel včel
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Posuzování stavu a kvality včelstva a včelích produktů	4
Praktické léčení včelstev	4
Vedení včelařské evidence	3
Údržba včelařských zařízení a dalšího vybavení	3
Péče o včelstvo v průběhu celého včelařského roku	3
Rozmnožování včelstev	3
Doprava a usazování úlů do vhodných lokalit	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022 do: 22.12.2025

Kritéria a způsoby hodnocení

Posuzování stavu a kvality včelstva a včelích produktů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést základní prohlídku včelstva	Praktické předvedení
b) Navrhnout a provést potřebná opatření na základě zjištěného stavu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Posoudit stav a kvalitu včelího produktu vizuálně a organolepticky	Praktické předvedení
d) Posoudit stav a kvalitu včelího produktu laboratorně	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Praktické léčení včelstev

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Předvést způsoby léčení včelstev proti roztoči Varroa destructor v závislosti na ročním období	Praktické předvedení
b) Provést odběr měli pro vyšetření výskytu roztoče Varroa destructor	Praktické předvedení
c) Odebrat vzorek pro diagnostiku onemocnění morem včelího plodu a hnilobou včelího plodu	Praktické předvedení
d) Popsat opatření při výskytu onemocnění zvápenatění včelího plodu	Ústní ověření
e) Popsat projevy nosemózy a uvést opatření při jejím výskytu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vedení včelařské evidence

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit vedení včelařské evidence	Ústní ověření
b) Provést záznam o provedené prohlídce včelstev	Praktické předvedení
c) Vyjmenovat předpisy související s chovem včel a orientovat se v nich	Ústní ověření
d) Uvést možnosti dotačních titulů souvisejících s chovem včel	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Údržba včelařských zařízení a dalšího vybavení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést údržbu a opravu vybraného včelařského zařízení	Praktické předvedení
b) Provést dezinfekci a mechanické očištění jednotlivých částí úlu	Praktické předvedení
c) Provést údržbu zeleně a popsat péči o včelařsky významné rostliny na včelnici	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Provést základní úkony při tvorbě rámků (sbíjení, drátkování, zatavování mezistěn)	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Péče o včelstvo v průběhu celého včelařského roku

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat ošetřování včelstva v podletí	Ústní ověření
b) Charakterizovat ošetřování včelstva na podzim	Ústní ověření
c) Charakterizovat ošetřování včelstva v zimě	Ústní ověření
d) Charakterizovat ošetřování včelstva v předjaří	Ústní ověření
e) Charakterizovat ošetřování včelstva na jaře	Ústní ověření
f) Charakterizovat ošetřování včelstva v časném létě	Ústní ověření
g) Charakterizovat ošetřování včelstva v plném létě	Ústní ověření
h) Předvést ošetřování včelstva podle daného období	Praktické předvedení
i) Vysvětlit možnosti a zásady při spojování včelstev	Ústní ověření
j) Předvést přidávání a výměnu matek	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Rozmnožování včelstev

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Předvést rozmnožování včelstev formou tvorby oddělků	Praktické předvedení
b) Předvést rozmnožování včelstev formou tvorby smetence	Praktické předvedení
c) Předvést rozmnožování včelstev formou tvorby přeletáku	Praktické předvedení
d) Vysvětlit příčiny rojové nálady ve včelstvech, vyjmenovat a charakterizovat jednotlivé druhy rojů a provést protirojová opatření	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Provést usazení roje do úlu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Doprava a usazování úlů do vhodných lokalit

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Posoudit vhodnost určené lokality pro umístění stanoviště včelstev	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Určit včelařsky významné rostliny, charakterizovat jejich užitkovost a období využitelnosti	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Navrhnout možnosti přepravy včelstev za předpokladu dodržení zásad bezpečnosti práce a obecně závazných předpisů	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.
Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP - https://nsp.cz/jednotka-prace/chovatel-vcel#zdravotni-zpusobilost). Z potvrzení musí být zřejmé, že uchazeč není alergický na včelí jed.
Při ověřování kompetencí formou praktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů, dodržování hygieny práce, jakož i ke kvalitě a časovému hledisku zvládání předváděných operací. Přitom je nutno posuzovat nejen dosažený výsledek, ale i samostatnost při rozhodování o nejvhodnějším postupu řešení zadaného úkolu podle daných podmínek pracoviště. Důraz je třeba klást na šetrnou manipulaci se včelami podloženou dostatečnými odbornými vědomostmi a dovednostmi.
U kompetence "Údržba včelařských zařízení a dalšího vybavení" v kritériu a) se jedná o drobné truhlářské opravy zejména u úlů, rojáčků, plemenáčů (dřevo pracuje vlivem počasí), dále o provádění dezinfekce a povrchové úpravy úlů a dalších včelařských pomůcek. Autorizovaná osoba vybere vzorek, který prezentuje včelařské zařízení.
V kritériu c) bude rozsah vždy odpovídat včelnici nebo stanovišti, na kterém zkouška probíhá; např. sekání trávníků, údržba dřevin, pletí záhonů, zálivka, hnojení, dosadba rostlin atd. Autorizovaná osoba zadá rozsah tak, aby bylo možno kritérium relevantně zhodnotit.
Zkouška z této profesní kvalifikace bude probíhat v období včelařské sezony, tj. v období aktivity včel, tj. cca květen – srpen podle průběhu počasí.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání včelař a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti včelařství nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo praktického vyučování v oblasti včelařství.
b) Vyšší odborné vzdělání se zaměřením na zemědělství nebo zahradnictví a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti včelařství nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo praktického vyučování v oblasti včelařství.
c) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na zemědělství nebo zahradnictví a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti včelařství nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo odborného výcviku nebo praktického vyučování v oblasti včelařství.

Další požadavky:

- •Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor/lektorka dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- •Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo zemědělství, www.eagri.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- •Včelařský provoz s alespoň 150 včelstvy a odpovídajícím zázemím
- •Truhlářská dílna
- •Chov včel v různých druzích úlových systémů
- •Potřebná zařízení a pomůcky – kuřák, rozpěrák, refraktometr, konduktometr, varroadna, monitorovací podložky, mikroskop, schválená léčiva, kompresor a zdroj aerosolu, teplovzdušná pistole, ochranné pomůcky
- •Zkušební místnost vybavená PC s připojením k internetu
- •Záznamové archy pro sledování a hodnocení postupu plnění úkolůí

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 20 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 5 až 7 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro zemědělství, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR a AK ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Český svaz včelařů
Střední odborné učiliště včelařské - Včelařské vzdělávací centrum, o. p. s.
Institut vzdělávání v zemědělství, o. p. s.